

Fakta om tistelfjärilen

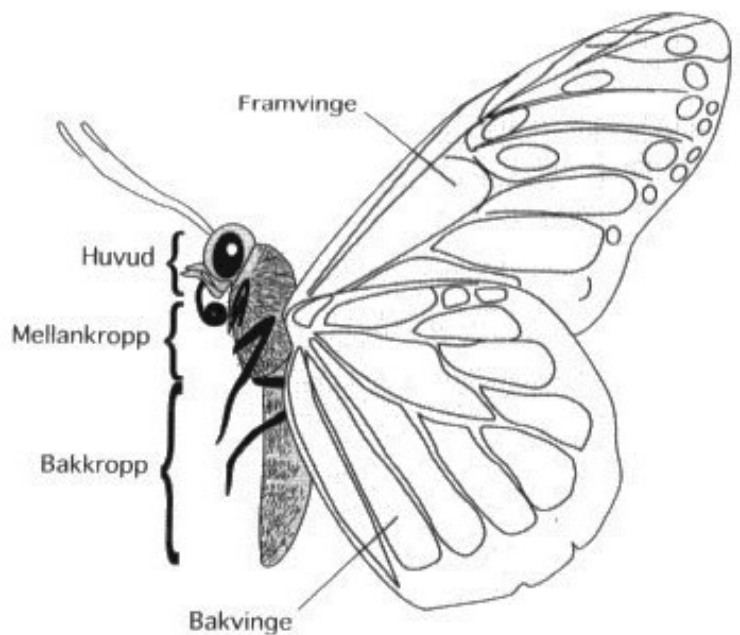
Det vetenskapliga namnet på tistelfjärilen är *Vanessa cardui*.

Tistelfjärilen är en dagfjäril. Den kan flyga hundratals mil och följer speciella flyttvägar, precis som fåglarna gör. Ofta är det miljontals fjärilar som förflyttar sig samtidigt. Vid gynnsam väderlek ansamlas stora mängder fjärilar. Födan räcker inte till för deras larver och de tvingas därför att flytta.

Tistelfjärilen är en av de vanligaste och mest spridda fjärilsarterna i världen. Du kan finna tistelfjärilar i Sverige under sommarmånaderna. De tillbringa vintern i Medelhavsområdet. Larvernans naturliga föda är tistel, nässla och malva. Under sin levnadsperiod på två till fyra veckor, lägger honan ca 500 ägg på dessa växter. Honan kan flyga långa sträckor mellan de platser där hon lägger sina ägg. Äggen är små som knappnålshuvuden och skimrar i grönt.

Fjärilen luktar med antennerna som även har en svag känsel förmåga. Antennerna brukar därför kallas känselspröt. Frambenen används till att smaka med. Fjärilen andas med bakkroppen.

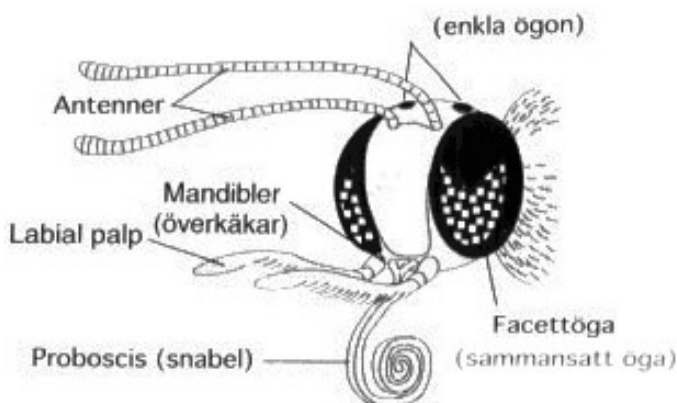
Fjärilens ögon heter fasettögon och består av 10 000-tals små ögon som sitter tillsammans. Varje öga förmedlar en bild och varje bild visas i en speciell vinkel. Genom att kombinera tusentals bilder kan fjärilen se från flera vinklar samtidigt.

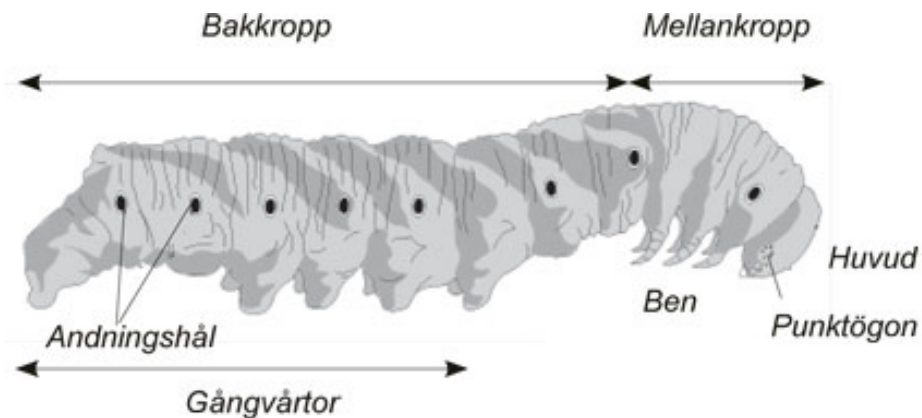

Fjärilarnas vingar består av små fjäll. Dessa kan du se om du tittar med förstoringsglas på en vinge från en död fjäril. Vingarna är väldigt sköra, ta därför aldrig på levande fjärilars vingar.

Vingarna fungerar både som lyftredskap och propeller. Venerna i de främre vingdelarna är styva medan bakkdelen på vingarna är mjuka. De mjuka delarna tvingar luften bakåt så fjärilen skjuts framåt och kan glidflyga med hjälp av de styva framvingarna.

Fjärilar tillhör insekterna och alla insekter har sitt skelett på utsidan av sin kropp. Det är därför insekter måste ömsa skinn när de växer.

Larven spinner silkestrådar med små spinnorgan som sitter på den nedre delen av huvudet. Om du ser att den rör huvudet fram och tillbaka, håller den antagligen på att spinna silke.

Den rör sig genom att dra ihop muskler i varje segment och pumpa blod framåt för att förlänga kroppen. Det är bara de tre främre benparen som är äkta ben, avsedda att gripa med.

På sidan av larvens kropp sitter andningshål. Innanför hålen finns en labyrinth med tunna luftrör som leder luft till alla celler i larvens kropp. Luftrören kan också reglera kroppstemperaturen. Riktigt varma dagar kan vatten avdunsta i rören och kyla ned larven.

Larven ömsar skinn fem gånger. Anledningen till ömsningen är att larven växer och inte får plats i sitt gamla skinn. Efter den femte skinnömsningen klättrar larven upp under locket i burken och hänger sig upp och ned. När den suttit så i ungefär en dag, spricker skinnets längs ryggen och puppan (som formats under skinnets) blir synlig. Därefter tar det ytterligare ca 6 timmar innan puppan hårdnat.

Inuti puppan händer det fantastiska saker. Alla larvens kroppsdelar bryts ned och omfördelas till helt nya vävnader och organ.

Fettceller omvandlas till vackra färgnyanser för att användas i vingarna. Larvens matsmältningskanal som tidigare brutit ned blad, omvandlas till en matsmältningsapparat som endast kan ta till vara blommornas nektar. Mångfasetterade ögon med stark skärpa bildas. Allt detta och mycket mer såsom antenner, sugsnabel och andra munorgan, nybildas under loppet av 10 dagar.

När fjärilen är färdigbildad spricker puppan upp och fjärilen kryper ut. Vingarna och kropp kommer snabbt fram och fjärilen sätter sig så att vingarna kan hänga ned och torka. Samtidigt som blod pumpas ut i vingarna börjar fjärilen ett rytmiskt sågande med de två delarna av sugsnabeln. Det gäller att foga ihop dessa delar medan de ännu är mjuka och formbara. När fjärilen väl fått ihop en liten del, går det lätt att foga samman resten, ända ned till den fina spetsen. Inom två till tre timmar är fjärilen redo att flyga!

